

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Narratio comica de amicitia Damonis ac Pythiae

Omichius, Franciscus

Noribergae, 1617

Actus IV.

[urn:nbn:de:bsz:31-138648](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-138648)

Actus IV. Scenæ.

MELIBŒUS & ÆGON rustici,
HOSPES.

A Desto nobis, Hospes, & frontem ex-
porrigito. Vidéris enim solito mihi
tristior.

HOSPES. Mihi saepe non ita licet esse,
ut volo. At vobis convivis licitum est cum
hilaritate hunc diem transigere, ita ta-
men, ne turbas graviores domi meæ ex-
citetis.

MELIB. Bona verba quæso, Pacati e-
nim & quieti erimus. Neq; meæ est con-
suetudinis, rixas excitando aliis creare
molestiam.

HOSP. Tollat te, qui non novit. Nam
ego quidem ingenium tuum, ad lites se-
rendas proclive, dudum perspexi.

MELIB. Sanè si quis me despiciatui
ducat, aut deridendum aliis propinet:
eum animo æquo ferre, aut blandiori
vultu aspicere nequeo. Quin potius con-
tinuò in crines ejus involo, aut pugnos in-
osingero.

HOSP. Quid est, quòd tam crebro

F 4 in

in cantharum inspicias ? An non sapit tibi vinum ? Anne dilutum, anne austerum est ? Vise aliud lenius ? Nam delicatulo tibi calix mulsi, si expetis, apponetur.

MELIB. Quin tu omittis ludibria, atq; huc oculos reflectis, sitne ista potus mensura justa ? Vide enim quantum desit huic sextario, quo minus ad summum usq; vino sit repletus ?

HOSP. At te Jupiter & Bacchus perdant, qui meam in vino infundendo rationem injustam esse arguis ! Quod si facere perrexeris : Hercle continuo pugnis in mala tibi harebit : Aut adeo superbus fies, ut hinc non abeas, sed auferaris.

MELIB. Profedo vel caeco appareat, quam hic cantharus dimidia sui parte sit inanis.

HOSP. Ergone hostorio radenda mensura, atq; aequanda tibi videntur ? Nunquam enim (qua temulentia tua est) vino satiari potes. Vicissim, ubi in foro venum aliquid exponis: tanti id aestimas, ut vix ulla pecunia avaritia tuae explenda sufficiat. Ne dicam, quam fallacibus & injustis
men-

mensuris vos rustici adversus cives utamini ?

MELIB. At ego vellem, in teipsum descenderes, & cogitares, quàm inspidum, quàm aquosum vinum sæpè numero apponeres hospitibus ? De eo enim nuper questi sunt vicini mei, quòd exhausto vino tuo admodum insalubri, nescio quid morbi contraxerint.

HOSP. Mentiris nebulo: mentiris inquam, Furcifer: mihiq; insignitè facis injuriam.

MELIB. Parcius ista viris tamen obijcienda memento. Neq; enim ego is sum, qui sibi impunè insultari patiatur. Sapius enim in jurgio & pugna virum me præstiti. Nec quenquam fugio. Sed si tibi mecum conferere manus placet: Efficiam, posthac ne quenquam voce laceffas.

EGON. Quanam te Melibæe agitant intemperix? Adeone animum non habes in potestate, ut quoties adbibisti plus paulò, importunè convitieris, & à verbis progrediaris ad verbera, ad vulnera, ad caedes? Oblitusne es, quàm sæpè ob eandem causam pecunia, quàm sæpè carcere

lis multatus ? Nec dum tamen cohibes
impotentem istam atq; effrenem con-
tendendi ac concertandi libidinem. Li-
citur tibi per me quidem est, ob indefi-
nentem rixandi cupiditatem, non solum
in fortunarum, sed etiam in vitæ pericu-
lum incidere.

MELIB. Ista quidem non exciderunt
animo meo, quæ tu benevolè suggeris, ve-
runtamen non sum tam lenti ac mitis in-
geni, ut tenebrionis hujus injurias possim
concoquere.

Quamobrem heus tu, si lubet, *ἀνυχο-
μαχίαν* tibi offero, in quâ uterq; vires no-
stras periclitabimur.

HOSPES. Quin age, si placitum est: in
me mora non erit ulla. Nam ejusmodi
certamen tecum certabo, licet fore sci-
am, ut inde collum mihi doleat. Ecce,
humi ego certaturus procumbo: tu neq;
mihi parcas, neq; ego tibi pepercero. Di-
spendium erit unius mantilis, modò cer-
vices sint salvæ. Age, alter alterum mantili
in collum injecto trahamus usq; dum
ambo defessi simus.

ÆGON.

ÆGON. Mordicus apprehende baculum transversum, ô Melibæ, ac dentes comprime quàm licet arctissimè. Secus enim si feceris: non victoria & gloria, sed dedecus ac pudor te manebit.

MELIB. Animus quidem alacris, & ad pugnandum promptus est: Sed corporis vires me destituunt.

ÆGON. Ah parce hospes, parce in meam gratiam. Nisi enim Melibæum feceris missum: de vita ipsius actum erit.

HOSP. Non ita quidem ille de me meritus est, ut dimitti debeat. Veruntamen tuis mitigatus precibus, à certamine destitutam, modò ipse in posterum quiescere velit.

MELIB. Væ cervici meæ, væ cervici! væ ipsi mandibulæ, quàm tractio ista tantoperè afflixit!

HOSP. Atqui ego tantùm per nebulam ostendi tibi, quid sit irritare crabrones. Clariora deinceps documenta dabo, si quis me volet lacescere. Faxo enim graviorem maclatum, atq; tu es, infortunio,

Sultis

Sultis agite, spectatores: Aspicite
miscellos rusticos, in pudorem à me datos,
vultuq; dejecto adstantes.

ÆGON. Ita quidem hac atate inter
homines comparatum esse scio, ut miseri
ferè etiam irrideri soleant: sed dabitur a-
liquando tempus, quo hanc injuriam &
contumeliam tibi reponamus.

HOSP. Eho, an tu etiam minaris ma-
lum? Quomodo si animatus es: vix ho-
diè effugies, quin necesse tibi quoq; sit,
eodem certaminis genere mecum con-
gredi.

ÆGON. Id quidem Dii prohibeant. Mibi
enim collum non est tam validum, ac tibi.
Vereor itaq;, ne caput meum ipsis hume-
ris avellas. Nam exemplum vicini Meli-
bai me terret. Age sis Melibæe, domum
repetamus, dum licet. Nos enim soli;
hospes familiã numerosã est stipatus. Ee
quamvis herum ego ad terram proster-
nerem: famuli tamen atq; ancillæ irruen-
tes, plagis me malè mulctarent usq; ad ne-
cem. Quocirca fatius esse duco, domum
quasi in portum aliquem nos recipere.

MELIB. Benè mones: sequar, quo-
cumq; jeris.

Actus IV. Scena 2.

EUNUCHUS, DION.

Equem tandem vitæ aulicæ non ca-
peret satietas ? cùm res jam ita sint
comparatæ, ut cui credendum, aut cui
non credendum sit, dijudicare vix possis.
Adeò plena sunt omnia delatorum, sycophan-
tarum, calumniatorum : qui in aulis
principem jam tenent locum, ac verborum
lenocinio potentes inescant, ut
sive vera, sive ficta crimina intendant, fi-
des illis habeatur. Meo quidem animo
plurimas & maximas hæc res molestias
creat. Ac si commodè & bonâ cum regis
gratiâ ex aula discedere mihi liceret : ne-
mo secur. do lumine hîc me offenderet.
Nam ad parandum abitum inprimis me
exhortatur Dionis, optimi ac sapientissi-
mi viri periculum : adversus quem linguarum
malevolorum & obrectatorum tantâ Re-
gem irâ incenderunt, ut eum delere cer-
tò sibi proposuerit. Quod si Dioni Rex
tam infestus est, qui non solùm affinitate
ipsi conjunctus, sed etiam per tot annos
gravissimis regni negotiis summâ cura
lau.

laude defunctus, deq; ipso Rege & totà in-
sula præclare fuit meritus: quid nobis in-
feriorum classium aulicis deniq; sit ex-
spectandum, divinare non est difficile,
Itaq; ut in tempore aulæ valedicam, o-
mnes occasiones venabor, Sed ipsum Di-
onem, quem domi suæ convenire ani-
mus erat, commodè præ foribus palatii
video adstare.

DION. Te ipsum mihi obviam dari o-
ptabam, ut ex te certior fierem, annè jam
commodum Regis conveniendi tempus
esset? Negotia enim quædam inciderunt,
de quibus non possum quin illius exqui-
ram sententiam.

EUNUCH. Non illum jam aptè ad bis,
mi Dion. Totus enim in fermento est, a-
deoq; inflammatus calumniatorum vo-
cibus, ut mortem se tibi quoquo modo al-
laturum, jurejurando confirmârit. Si sa-
pis ergò, vel potius quoniam sapi: fugâ
quàm celerrimè tibi consule. Nam si ad
vesperam usq; , moram hic traxeris: a-
ctum erit de vita tua,

DION.

DION. Quis iste insperatus nuncius,
mi vir? Adeone Regem meum immuta-
tum, adeone exulcerato in me esse ani-
mo, ut vitam in fonti mihi conetur eripe-
re? Dii melius dunt.

EUNUCH, Iterum iterumq; moneo,
Dion: si vite periculum cupis effugere,
mature hinc migrato opus est. Nam capi-
te suppliciu lues, ubi crastin^o attollet diem
Phoebeus, nisi hac excedis urbe. Sitit enim
Rex sanguinem tuu. Quare age, propera,
propera, inquam, neq; committe, ut Sy-
racusis deprehendaris a quoquam isto-
rum, qui tibi manus injicere fuerunt ius-
si. Maturato fugam: nam praeter fugam
nihil tibi praesidium afferet.

DION. Quandoquidem ita rem habe-
re, tanta contentione affirmas: age cedo,
& Deum innocentiae meae testem voco,
qui talionis lege quondam iacturus est,
cum adversariis meis, & caput salutemq;
meam interim defensusurus.

Doleo

Doleo autem, hos avo nostro aularum
mores esse, ut si quid benè facias, levior
plumâ sit gratia: Si quid peccatum sit,
plumbeas iras gerant.

Tibi verò, Amice spectatissime, qui mi-
hi indicium fecisti, & quantum in te fuit,
ab imminente periculo me liberasti: Et
gratias ago, & triste vale dico. Stabit apud
memorem Dionem hujus facti gratia.

EUNUCH. Ito bonis avibus, & salutis
tuæ curam geritò. Ego à te exemplum
sumam, mihi quid ex usu fiet.

Actus III. Scena 3.

DION, PUER, PLATO, NUNCIUS.

Cùm meam vitam insidiis peti certum
sit: metuo, ne in eodem mecum pe-
riculo doctissimus Plato versetur. Itaq;
& ipsius salus omni honestâ ratione expedi-
enda esse videtur. Puer, ubi es?

PUER. Adsum, Here, quid me vis?

DION. Curriculo ad Platonem curre,
eumq; omnes moras tollentem, ocyùs ad
me venire jube.

PUER. Dicto citiùs faxo hîc adsit. Pro-
fectò

sectò nisi me animus fallit , isti duo sua
contulerunt consilia , ut malo , quod im-
pendere videtur , auxilii aliquid afferant ;
ne plurimæ res repentè circumvallent ,
unde emergi non possit. Quocirca ego ,
quod sum iussus , agam , & Platonem ac-
cessam.

DION. Nunc demum re ipsâ intelligo ,
quæ sint præmia consuetudinis aulicæ , re-
giæq; amicitia? Invidia nimirum , obtre-
tatio , contumeliæ , insidiæ , bonorum op-
pressiones. Nam præcipites aularum sunt
injuriæ , sed lenta beneficia. Verba qui-
dem plurimorum dulciora melle viden-
tur : Sed nihil nisi amarissima odia intus
fovent Eorumq; sermones oleo dices
molliores , cum tamen de lethali vulnere
infligendo cogitent. Hos ego homines
odi , & odero : atq; utinam ulcisci possem!
sed ulciscuntur illos mores sui. Nondum
enim omnium dierum Sol occidit.

PLATO. Quid tute fecum , Dio ? aut
quid tam repentè me vis ?

DION. Hoccine seculum , Plato ? ô
scelera ! ô sacrilegos homines ! Quos neq;
fides mea , neq; vinculum arctæ necessi-
tudinis,

G

tudinis, neq; aetas ingravescens repressit,
quod minus seu vi, sive dolo perniciem mi-
hi machinarentur. Perimus, ô Plato: ac-
ctum est, nisi quamprimum in fugam nos
conjiciamus.

PLATO. Veram ac liberam orationem
ab aulis exsulare, non nunc primum mi-
hi persuasi. Itaq; metu comitante, ope-
ram Magnatibus dandam semper censeo.
Facili enim labore innocentibus crean-
tur pericula, si nonnulli ex consiliariis im-
prudente rege conspirent in necem eo-
rum, quos odio habent. Nam fictum cri-
men ad Regem deferunt: qui cum non
possit ipse omnia animadvertere atq; in-
spicere: fidem habet delatoribus, ac non
rarò de vita & fortunis optimi cuiusq; eos
mittit in suffragia, quos non tantum ar-
cere à iudicandi officio, sed etiam suppli-
cio afficere deberet. Ita viri boni & re-
ctè sentientes de gradu officii dejiciun-
tur, & calumniis oppressi pereunt. Atque
hoc illud est, quod ego cum primum ad-
venirem, metuebam, ut videlicet moni-
tis meis apud Regem, ejusq; familiares
quicquam proficerem.

DIOX.

DION. De his alius fortasse dabitur locus differendi. Nunc plus quam maturum est festinanda fuga tempus. Nec ego tam de me, quam de te, Senex doctissime, sum sollicitus.

PLATO. Ergo sciens ac prudens regnum suum est everiturus Dionysius? ut ipsa si cupiat Salus, hanc insulam servare non possit?

DION. Pergamus properè. Nam parata jam, & omnibus rebus ad abeundum instructa est navis: ac venti nobis adspirant secundi.

NUNCIUS. Proh Deum atque hominum fidem, quid hoc rei est? Dum ex itinere jam redeo: Platonem Dionemque video incomitatos quam incitatissimo cursu progredi, & viam ad naves fecare. Cumque festinationis causam ex hero Dione vellem percontari: ille nihil, nec me quaerentem vana moratur. Sed graviter gemit imo de pectore ducens: Heu fuge, docte Plato, teque his (ait) eripe turbis. Profecto, videntur mihi ambo in Regis indignationem aliquam incurrisse, atque ut periculum evitarent, occultè celeriterque abiisse. Quod si vera est, parum ille Sapiens profecit, qui Regem

G 2

nostrum

nostrum jam aduicum corrigere, & meliora docere conabatur. Sed quid ego aliena curiosè disputo? Meum potiùs negotium agendum, & Regi ea nuncianda sunt, quorum causà hoc iter suscep-ram.

Actus IV. Scena 4.

PHILOTYRANNUS, DIONYSIUS, DROMO MISOPHILOSOPHUS.

Discrucior animi, non eò rem deuenisse, ut statim in vincula coniceretur Dion, Qui quidem jam fugà elapsus est: ac nobis metuendum videtur, ne ille aliquando occasionem nactus, par pari nobis referat, nosq; vicissim in exsulum ire cogat. Sed operæ precium est, illicò Regi significare hanc fugam: ne eadem ratione Damon quoq; elabatur. Non enim minùs Dione versipellis est.

Dion iste, Rex Serenissime, quem capitis supplicio jam damnaveras, evasit atq; erupit, quippe sibi malè conscius. Nunc Damonem ejus exemplo in fugam se, quam primùm potest, conjecturum, atq;

ide

ita supplicium evitaturum, est verisimile.
Quamobrem suaferim, Damonem, ne
conatum nostrum ac spem & ipse frustretur,
in carcerem mox compingendum
esse.

DIONYS. Malè profectò me habet,
quòd Dion abjerit atq; impunè excessè-
rit, postquam olfecit scelera sua reiectum
iri: immò jam reiecta sensit. Sed ne Da-
mon similiter elebatur, nosq; ludibrio
pòst habeat: illicò mitte apparitorem qui
vinculis eum constringat, atq; in carce-
rem teterrimum conjiciat.

PHILOTYR. Quamprimùm Serenif-
sime Rex, Majestatis tuæ edicto parebi-
tur.

I puer, & licetorem, ubi ubi sit, quare:
ac Regis nomine manda, ut comprehen-
dat Damonem. Nosti, nisi fallor, hoc
nomine peregrinum illum Sophistam,
qui nuper inauspicatò, in has penetravit
terras. Jube, inquam, ut hominem pro-
fundissimo includat carceri, ex quo nec
Solem, nec Lunam intueri queat.

DR OMO. Here, rectè curabitur. Et scio,
exoptatissimum licetori hunc nuncium

fore. Is enim labore tam facili potius defungi, quam fodere aut arare gestit.

MISOPHIL. Utinam meo arbitrato rem gerere, & omnes qui sibi eruditi ac sapientes videntur, calumniis de gradu dejicere, atq; ita ad corvos liceat amandare cum pamone! Nihil enim rebus humanis consultius, quam nasutos istos, qui inanibus suis disputationibus & intempestivis consiliis & principes, & pacem turbant publicam, quacunq; ratione tollere.

Actus IV. Scena 5.

LICTOR, SERVUS LICTORIS, DAMON,
EUNUCHUS, THRASO
SATELLES.

Proh summe Jupiter, quam arida mihi lingua est. quam siccae fauces! eo quod longo jam intervallo nihil ex usitato artificio lucri percipere, neq; vinum gustare mihi licuit. Et aqua ingratus potus, vires meas enervat, & minus ventriculo salubris est. Molestum verò illud otium, loculos meos planè exenteravit. Non enim offertur jam occasio vel cantillam promerendi mercedem. Quod nisi canibus

nibus jugulandis, aut pecorum cadaveribus excoiandis nummorum aliquid corralissem: fame, fortassis etiam laqueo mihi fuisset pereundum: tanta jam est licentia: tanta sceleratissimorum hominum impunitas, quos equidem in malam rem abire oportebat.

Et quid tu tristis adstas, Servule: Idemne doles, quod ego? Sed quietus sis, ac fortunam praesentem aequo animo feras, Grata superveniet, quam non speraveris, hora. Nam spes certa est fore, ut petita praeda jamjam in castra nostros incidat. I, affer, quibus opus est, arma. Nam Philotyranni, regii consiliarii minister, Heri sui, vel potius Regis nostri jussu mihi mandavit, ut hospitem illum, qui nuper Senatoribus regni aggregatus est, constringerem atque in custodiam darem. Quid meritus sit, equidem nescio. Fortasse invidia ac odio impulsus collegae ejus, perdere ipsum student. Quicquid sit, meum non est percontari. Ego quod sum jussus, exsequar, & hominem vinculis constrictum, in dyersorium, hercle minimè jucundum, abducam.

G 4

SER-

SERVUS. Plagas, quæ ad capiendas ejusmodi feras requiruntur, assidue circumfero: modo prosperè succedat venatio. Sed eccum, de quo loquebaris modo. Adoriamur hominem.

Heustu, Domine, captivum te abducere jussi sumus, itaq; mandatis ultro pare & quæ ducemus, sequere. Sin minus: vis tibi afferetur.

DAMON. Quin manum abstines, mastigia. Egone peccavi quicquam, quam obrem ita à vobis acciperet. Homines nequam & flagitiosos tibi comprehendere fas esto: non ingenuos ac honestatis amantes.

LICTOR. Ex nostro iam nutu oportet vivas. Nam vi atque invitum ingratis, nisi voluntate ibis, rapiam te domum. Quid peccaris, tute videris. Gratiâ Regis te excidisse, constat. Is enim te in carcerem compingi jussit. Sed en occurrentem nobis regium cubicularium, ex quo de causâ horum vinculorû sciscitari poteris.

DAMON. Ah mi Vir, tibine quicquam constat de fonte & causâ præsentis aruminae meæ? Certè, nullius ego culpæ aut sceleris

sceleris mihi conscius sum: ac liquidò jurare possum, nihil à me tentatum, susceptumve, quo Regis vita, aut regni salus periclitaretur: aut cujusquam boni existimatio læderetur.

EUNUCHUS. Quòd hæc contumeliâ, injuriaq; afficeris Optime Damon: virulentis obtrektorum vocibus acceptum est referendum. Necti solus eam experiri sortem. Ipse Dion iisdem artibus petitus, & calumniis apud Regem deformatus fuit, ut agrè fugâ sibi consulere. Tot enim mendaciis occupatus est Regis animus & aures, ut vix purgandi tui locum sis habiturus. Ego quidem, ut quàm longissimè à nobis hoc tempore abesses, optarem.

LICTOR. Minimè gentium. Nam si Rex alios vinculis mancipat, alios extremo supplicio afficit: hoc in rem meam est. Tu quidem quid me fiat, esuriâ mæ, an satur sim, parùm curare vidèris.

DAMON. Ne quæso me desituias, Vir Spectatissime: sed causam meam apud Regem agas, deprecando ac suppliciter orando, ne odio aut malevolentia quæ-

G s   dam

dam in me sic asperior, ne in innocentem
faviat. Deos enim testor, me in dandis cō-
siliis eam, quam debui, fidem præstitisse,
& publica spectasse comoda, oblitum pri-
vatorum compendiorum. Ne igitur indi-
ctâ causâ Rex me condemnet: ne in ca-
pitis discrimen adducat. Miserefcatur eum
uxoris meæ, & parvulorum liberorum,
qui in remotis admodum locis degunt in-
opes, & horum ignari casuum. Impedita
est etiam & arte alieno gravata res famili-
aris mea. Pessimè itaq; ageretur & mecū,
& cū necessariis meis, si jam repentè capi-
tis discrimen aliquod subirem. Quam ob-
rem te, Virorū Optime, majorem in mo-
dum rogo, ne causam meam ad Regem
deferre, & quantum animis atq; arte va-
les, me defendendum suscipere graveris.
Quod si in præsens ope tua liberatus fue-
ro: toto deinceps vitæ tempore me tibi
habebis obstrictissimum.

EUNUCH. Doleo hoc dolore tuo, mi
Damon. Atq; utinam tam proclive mihi
esset te ex periculo liberare, quàm cupidus
sum juvâdi tui! Tu Licetor interea bonum
virum, quandoquidem Rex ita jussit, do-
mi

mi tuæ custodias licebit. Ego curriculo in
palatium curram, omnesq; machinas Re-
gi admovebo, ut animum ejus expugna-
re, & Damonî reconciliare queam.

LICTOR. Ades dum Damon, & hanc se-
dem tibi valde commodam occupa. Hic
enim secessum habes & otia. Hic remotus
& strepitu locus est, ut sine impedimento
studiis artium liberalium, quibus assuetus
es, vacare possis. Acute sanè vidit Rex, te
amare loca tranquilla, & à clamore ac tu-
multu libera. Itaq; rationibus tuis optimè
consultuit, quando tam idoneam habita-
tionè in carcere tibi assignavit. Jam com-
modè & per otium cogitare potes de apris
& lectissimis verbis quibus ad Regem, aut
proceres alios sis usus. Itaq; huic scâno
inside, & placido animo sortem hâc per-
fer. Neq; enim indignari debes Regi, qui
commodorum tuorum fuit tam studiosus.

DAMON. Tu quidem antiquum, Scurra,
obtines, & cantilenâ pro rostri sorte fin-
gis. Ego verò, tametsi in hoc carceris
squalore mihi sit contabescendum, ho-
nestam tamen mortem oppetam. At ii,
qui me in has angustias cõpulerunt, juxta
tecum vitis omnibus sunt inquinatissimi.

LICTOR.

LICTOR. Etiam convitiaris? Atquæ
nisi fallor, mitior tum eris, cùm te se mel
atque iterum tormentis subjecero.

DAMON. Dii melius dunt, quàm ut me
eruciando animum tuum expleas.

LICTOR. Nil moror argutas tuas nugas,
Sed si placet, cum muribus interim & gli-
ribus in hoc ergastulo decerta. Ego per
otium laqueos parabo, si fortè adhuc ho-
diè longam ex te literam facere oporteat.

THRASO. Si cui persuaderi non possit,
variâ ac mutabilem esse fortunam: is
Damonem videat. Nónne enim nuper
in summâ erat dignitate, & graciâ apud
Regem? Nónne idem jam etiam ad car-
ceris squalorem ac tenebras est detrusus?
Quæ ejus tam gravis culpa intervenit,
non habeo dicere. Nisi fortè statuendum
est, ut vetus verbum habet: mutabiles esse
principum voluntates: & gratiam aulicam
diu collectam, uno momento effundi posse.
O Prudentem simul ac felicem hominem,
qui ista probè secum meditatus fuerit!

LICTOR. Quid jam de artificio nostro

pro sentis, Servule? num vile, parumq;
lucrosum tibi etiamnum videtur? Vides,
me opimam modò nactum esse prædam.
Brevi tempus veniet, ut tu etiam ad ma-
jores divitias ac dignitates eveharis. Tan-
tùm in eo sis assidu⁹, ut exactè discas hanc
artem, quam ego exerceo. Sic enim dubi-
tandum non est, quin facilè ac honestè te
alere possis.

SERVUS. Fidem testor, mi præceptor,
me nihil prætermittere, ut fiam perfectus
artifex. Et cui lubet, is faciat periculum.
Experietur enim, me non barbam solam
tondere, sed etiam caput ipsum, quasi
brassicæ caulem egregiè demetere posse.
Ac qui meâ operâ usus fuerit: is neq; ton-
foris novaculâ ad radendam barbam, ne-
que lixivio aut sinegmate ad purgandum
caput amplius indigebit.

THRASO. Ute Dii cum tonsura & li-
xivio tuo perdant! Nam lixivium tuum
oculis ac faciei tam molestû, noxiûmq;
est, ut non solùm visu, sed etiam risu ali-
quem prohibeat: ac in æternam noctem
lumina per te claudantur.

Actus

Actus IIII. Scena 8.

DIONYSIUS, EUNUCHUS, THRASO,
DAMON.

PRodeo rursus in publicum, si forte plura de factis mihi insidiis resciscam. Nam nemo nisi expertus novit, quam multis sollicitudinibus, & periculis, & miseriis diadema sit refertum. Et si enim ob copias, opes, majestatem dominatus, retum abundantiam, & palatiorum magnificentiam, Reges beati vulgo dicantur: tamen semper aliquis terror eis impendet, perinde ac si è lacunari gladius, seta equina appensus, in eorum cervices demitteretur. Sed cubicularium meum ad me properè contendentem video. Quid ita gradus festinas, cubicularie? quid negotii est?

EUNUCHUS. Clementissime Rex, petit à me quidam consiliariorum tuorum, hodie jussu tuo in vincula datus, ut pro se apud Majestatem tuam deprecarer. Quod cur recusarem, causam nullam habui. Itaq; supplico tibi, o Rex, ut hominis perpendas innocentiam, neq; ita rigidè cum eo agas: sed priùs ipsi aperias, quodnam
in

in se tantum facinus admiserit, ut gratia
tua exciderit, & carceri inclusus fuerit.
Ipse quidem Deos omnes adjurat, nun-
quam se animum induxisse suum tibi
tendere insidias, aut ægrè quicquam fa-
cere. Sed contrà sine dolo ac fraude
consuluisse, quod esset ex re tuâ Atq; hîc
tuam ipsius memoriam implorat: & hoc
unicè orat, ut delatores, se præsentè, accu-
sationem repetant. Se enim ita causam
suam acturum, ut ipse in sua defensione
acquiescas.

DIONYS. Egône homini illi nefario
rationem cogor reddere, cur eum in
carcerem abripi jusserim.

EUNUCH. Bona verba quæso, Rex
Clementissime. Si quis vilissimæ con-
ditionis homo alicujus apud te facinoris
insimuletur: æquitas suadet, eum prius
quàm condemneretur, audiendum & in-
terrogandum esse, an crimen ejusmodi
fateatur, necne? Eadem ratione Damon
orat, ut ad dicendam causam admittatur:
quod mihi non videtur esse iniquum.

DION. Moneo atq; edico, ut importunas
ejusmodi postulatiões deinceps omittas,
nisi

nisi gravissimum subire velis indignationem nostram. Damoni enim ne caput à cervice revellatur, nemo, quamvis commodè dicat, mihi per suaserit.

EUNUCH. Ah parce Domine, parce tot ipsius infantulis, domi cum matre degentibus. Quàm miserabilem orphanorum gregem moriens relinqueret, si irà præcipiti è medio tolleretur? Moveat ergo te respectus tenellæ ætatis, & tam numerosæ sobolis.

DIONYS. Nihil agis. Nam etiamsi uxor ejus, omnesq; liberi mihi pro salute ejus supplices fierent: tamen capitis pænam luere cogeretur.

EUNUCH. Oro atq; obsecro, Rex, da locum precibus meis, & iræ tuæ non nihil moderare. Saltem hoc indulge, ut ante obitum commendandorū suorum causâ domum proficiatur. Non enim dubito, quin, quâ pòllet fide atq; integritate, ad finitam diem sit reversurus.

DIONYS. Expugnâsti animum meum, Et si ergo stabat sententia, ut è vestigio afficeretur ultimo supplicio: tamen precibus tuis motus ego potestatem ipsi facio
ad

ad suos abeundi: Illa tamen conditione,
ut virum quendam gravem & honora-
tum mihi adducat, qui pro ipso sponde-
at fore, ut viginti diebus Damon Syra-
culas redeat. Quod si ille non redierit:
ut sponsor caput suum gladio subjiciat,
volo. Sanè antehac sapius de legendis
ac dignoscendis veris amicis verba fecit
Damon. Si ergo invenit ejusmodi ami-
cum certum ac fidelem, bene est. Jam
in rebus incertis ejus cernendi facultas
erit. Aut tu ipse fortassis fidem tuam
pro ipso cupis interponere?

EUNU. Ego me negotiale quid hoc
tempore facturum. In ceteris præstabo,
quantum possum. Nam miseret me
fortuna ejus quam præter meritum ad-
versam experitur.

DION. Quicquid hujus jam facio, in
tuam gratiam facio. Tibi enim ex ani-
mo faveo, ac precibus tuis locum relin-
quo. Id quod captivo significes licebit.

EUNU. Ingentes tuæ Majestati gra-
tias ago, quòd petitionis meæ rationem
tam clementer habuerit. Ac fidem, ob-
servan-

H

servan-

servantiam & animi subjectionem vicissim in omne tempus Regi polliceor.

THRASO. Homines qui gestant, quiq; auscultant crimina: Si meo arbitrato liceat, omnes pendeant, Gestores linguis, auditores auribus.

EUNU. Ibo jam, & Damoni captivo renunciabo, quid responderit Rex. Non enim dubito, quin hoc scire aveat.

Supplex pro te Regi factus sum, Optime Damon. Atq; ille initio me petentem repudiabat, mortemq; minabatur, si instarem deprecando. Sed nihilominus instabam atq; obsecrabam, ut tibi pro te dicendi potestas daretur. Et hic surdo fabula narrabatur. Adeo Rex iram adversus te fuit inflammatus. Tandem cum rogandi finem non facerem, dixit: se meis impulsu precibus hoc tibi concedere, ut ad res tuas ordinandas domum proficiscaris: sed peractis viginti diebus dentuo te hic sistas. Interim des vadem, cui sit moriendum, si tu ad dictam diem non redieris, teq; totum Regi tradideris, ut tecum agat pro libitu. Hæc summa est responsi
Regii,

regii: quod mitius esse, & magis pro te
facere. Iamè optarem.

DAMON. Rem tandem hunc exitum
habituram, pravi. Noveram enim ty-
rannorum mores: Sed, quia in manus eo-
rum semel incidi: quod fors fert, æquo-
feram animo. Vacare tamen culpa, ma-
gnam mihi est solatium, & aegritudinem
minuit. Porro tibi pro ista fide, atq; officio
deprecatione, qua non carebat peri-
culo, gratias ago maximas. Quod reli-
quum est, omni studio vadem aliquem
reperire conabor, qui meo loco captivus
à Rege teneatur, dum ego rediero.

EUNU. Ego quidem, quantumvis to-
tum terrarum orbem pererrarem: ne-
minem tamen reperiri posse existima-
rem qui pro me ultro se in tantas angustias
coniceret.

DAM. At ego unum verè fidelem ami-
cum habeo, de quo mihi non vano augu-
rio polliceor, fidem illum suam pro me
libenter interpositurum. Modò scirem,
ubi jam conveniri posset?

EUNU. Nomen dic, obsecro: & opera
H 2 à me

à me dabitur, ut illum, ubi ubi sit, inven-
tum tibi, mecumq; adductum curem.

DAMON. Pythias ille est, amicorum
meorum Alpha.

EUNU. Novi hominem tanquam te.
Et hac illac circumcurram, ut illum repe-
riam, ac de rerum tuarum statu certio-
rem faciam. Tu interim bono sis animo.

DAM. Bene ambula.

Actus IV. Scena 7.

AMICITIA, PYTHIAS, DIONYSIUS,
EUNUCHUS.

HEU, quanta est rerum humanarum
inconstantia! quam varia, commuta-
bilisq; fortuna! Ecce enim Damon, qui
nuper apud Regem erat gratiosissimas, &
ad munus intimi consiliarii eVectus: jam
Regi maximè invisus, in carceris sordibus
delitescit. Ac miserè in illo squallore pe-
reundum esset optimo viro: nisi meo
praesidio defenderetur. Quia verò me
nunquam non ex animo coluit: Pythiam
amicum ejus ipsa accedam & hortabor,
ut pro infelici amico Vas fieri, fidemq; &
constantiam in amicitia suam hac ratio-

no

ne palam testari ne dubitet. Atq; ipsum
Pythiam in tempore egressum video.

PYTHIAS. Nescio quid mihi animus
presagit mali. Ita totum diem solito tri-
stior fui. Modò ne quid adversi Damoni
meo accidisset! Eum enim heri ac hodiè
videre non contigit: quod ipsum admi-
ror, & propterea nunc exivi, ut aut ipsum
alicubi reperirem: aut quid ageret, cer-
tior fierem.

AMICITIA. Quod hic scire expetit,
ego facilè indicasto.

PYTH. Ah, quam video? Tùne hìc
adsta, Amicitia? sed quid ita es tristis?

AMIC. Durior me casus exercet ac
solicitat, quem tibi paucis exponam, Py-
thia. Ignoras fortasse, Damonem ami-
cum tibi conjunctissimum, in vincula Re-
gis jussu datum, parùm à morte abesse.
Quod periculum æmulorù quorundam
odium ac lingua virulenta ipsi creavit.

PYTH. Heu quàm tristi animùm me-
um nuncio vulneras! Quid ergo hìc agè-
dum censes?

AMIC. Permisit ipsi Rex, ut commen-
dandorum suorum causà domum profi-

ciferetur : si quidem Vadem invenire
posset, qui pro ipso & carcerem ingrede-
retur, & supplicio afficeretur, nisi ille ad
dictam diem reverteretur. Nunc itaq; à te
Pythia omnibus precibus Damon etiam
atq; etiam contendit, ne in tantis miseriis
se deserat, sed sistendi sui vas fias. Id quod
omnino te facturum, sibi pollicetur. **Quin**
& ego te moneo atq; adhortor, ne hanc
provinciam, quamvis duram suscipere re-
cuses. Id enim honori tibi ac laudi et-
jam apud posteros fuerit: quod pedem in
adversis amici rebus non retuleris: sed
vel in extremo periculo constanter illum
dilexeris. Quemadmodum omnium
seculorum memoriâ viget, ac predicatur
illa fides Pyladæ, quam Orestæ suo præs-
titit: cui non solum itinerum ac periculo-
rum omnium socius fuit: sed etiam in
Taurica regione victima fieri non recu-
savit. modò Orestes in Graciam reverti
posset incolumis. Hujus itaq; Pyladæ fidem
egregiam imiteris, Pythia: & ut prospe-
rum vitæ Amici cursum es comitatus, ita
nec adversos ejusdem casus deserat. Sic e-
nim futurum est, ut inclytum ac perenne
sit tuum nomen.

PYTH.

Pyth. Tam multis verbis & tam exquisita oratione haud opus erat, Amicitia. Nam paratus & sum, & fui, & ero, pro amici salute non opes solum ac possessiones omnes, sed etiam vitam salutemq; meam in discrimen adducere. Oeyus ergo ad Regem ibo, meq; vadem pro reditu amici dabo: ut is interim periculo mortis solutus, negotia domi necessaria expediat, & de suprema sua voluntate testetur.

Amic. Digna est commemoratio fides tua, quam in rebus desperatis amico declaras. Eamq; mentem tuam eidem quam primum indicabo.

Non frustra omnes cogitationes ac conatus meos suscipi, re ipsa experior. Etsi enim rarus sit fidelium & constantium amicorum numerus: tamen in tanta amicitiam praeseferentium copia, unus olim & alter reperitur, qui quod agit, ex animo agit. Quo nomine hunc Pythiam jure laudo, totumq; negotium lato sine terminari opto.

Pythias. En vadem me tibi sisto, Rex Potentissime: atq; id solum oro, ut Damonem amicum meum, qui haecenus

arctissima detinetur custodia, impunè ad suos abire, & res domesticas ordinare permittas. Ego enim & vincula. & mortem pro ipso me perperurum spondeo, nisi ad constitutum à te tempus in hanc urbem se receperit.

DIONYS. Ergone tam fatuus ac demens es, Pythia, ut periculo te implices, cui securo esse liceat? Ergone promissis illum credis staturum in re tam ancipiti, ubi de fortunis & capite ipsius agitur?

PYTH. Nihil me horum perturbat, aut sollicitum reddit. Nullus enim dubito, quin Damon, cujus fidem sæpe numero antea perspexi, ad finitam diem rediturus: immò nec me deserturus sit, si in miseras & calamitates similes incidam. Quam obrem haud quicquam me absterret illorum, quæ vos objicitis.

DIONYS. Cautiorem te vellem esse, Pythia, nec periculum capitis adire, ubi nulla urgeret necessitas.

PYTH. Atqui necessitatis satis hic est, ubi tantis ærumnis amicus premitur: quem si laborantem desererem, perfidias reus profectò essem,

DION.

DION. Sit sanè amicus in pretio. Ego
vitam salutemq; amicitia ac fidei longè
preferendam censeo.

PYTH. Ego autem nunquam me na-
tum esse mavelim, quàm committere, ut
fidem amico debitam violem, atq; in ex-
tremo discrimine illum destituam. Itaq;
quod antè dixi, jam repeto : paratum me
esse ad perpetiendum omnia quæ Dama-
nis amici nomine, tuæ Majestas sufferre
me ac perpeti jusserit.

DION. Quandoquidem ipse tibi ma-
lum sponte attrahis : assentior postulatis
tuis. Sed vide Pythia, ne cum miser sis,
insuper etiam ludibrio habearis. Tu cu-
bicularie acturum quempiam ad lictorem
mittas : ac Damonem quidem vinculis
solvi, ejus autem loco Pythiam compedi-
bus arctari jubeas.

EUNUCH. Fiet sedulo, Rex, quod sus-
sisti. I puer, & lictori ut illico fores carcer-
is aperiat, manda. Quid stas? quid cessas?

Actus IV. Scena 8.

PYTHIAS, DAMON, LICTOR.

ET quamvis omnia tormentorum ge-
nera mihi subeunda essent : nequa-
quam

H s

quam

quam tamen adduci possem, ut in tam
presenti discrimine Damonem meum
defererem.

Magno cum dolore, amicissime Da-
mon, te his immersum cognovi mise-
riis: quarum auctores non sunt alii,
quam fucati illi amici, blanda coram lo-
quentes, à tergo diris calumniis defor-
mantes. Simul etiam intellexi, Regem
quorundam precibus victum, tibi in pa-
triam abeundi potestatem eatenus con-
cessisse, ut aliquis pro te reum ac vadem
se supponat, dum tu ad constitutum di-
em revertaris. Illum ergo vadem me
promitto fore, qui tua causa nec carceris
inquallones, nec mortis supplicia perferre
exhorresco: ut omnes intelligant, amici-
tiam nostram non in deliciarum & luxu-
riæ consortio, sed in ipsarum miseriarum
experimento enituisse.

DAMON. ô Amice certissime, Non mihi
novum aut insolens hoc fidei tuæ speci-
men accidit. Etenim multos jam annos ita
viximus, ut nulla nos fortunæ injuria te-
jungeret. Hoc enim verorum amicorum
est proprium, ut nulla incurrat tanta cala-
mitas,

mitas, quæ fidelem illorum benevolentiam labefactare, aut imminuere possit. Nam quantò durioribus quis exercetur casibus: tantò magis ignis amoris aestuat atq; erumpit. Quibus autem verbis tibi gratias agam, mi Pythia, non reperio. En dextra fidesq;, quam pignoris loco apud te depono, ac fore spondeo, (ita summus meamet Jupiter) ut justo ac definito tempore ad vos revertar, meamq; fidem liberem.

ΠΥΘΗ. Nullus dubito. Itaq; eas sanè, ac redeas feliciter. Multa interim accidere possunt: Et innocentia tua in claram lucem produci. Constat enim, te præter meritum in hanc calamitatem incidisse. Fortassis illum diem adhuc videbimus, quo vis atq; injuria æmulo- rum tuorum ipsos auctores circumretiat: & malum consilium (ut vetus verbum habet) sit consultori pessimum.

ΔΑΜΟΝ. De hoc quidem Dii viderint:

runt: quibus fretum nunquam quenquam
vidi decipi. Vale.

PYTH. Et tu vale.

LICTOR. Ille hinc abiit. Tu ve-
rò horrendi carceris antrum subibis.
Ac profectò te adeò stolidum esse mi-
ror, qui non cogites, nusquam hoc secu-
lo tutam esse fidem. Num enim promissis
suis Damonem satisfacturum credis? Ego
certò tùm illum reversurum autumo,
cùm locusta bovem pariet. Interim satis
molestas & insomnes duces noctes. Ac ni-
hilominùs tandem illius absentia exiti-
um tibi afferet.

PYTHI. Si non ad dictam diem redi-
erit Damon, licebit tibi pro libidine tua
mecum agere. Ego verò causam non ha-
beo diffidendi ei cujus sinceram fidem in
p urimis, arduisq; negotiis antea explo-
ravi.

LICTOR. Sed mihi in aurem nescio
quis illud insurrat: Nervos atq; artus ef-
se sapientiæ, non temerè credere. Nam
qui facillè credit, facillè etiam decipi-
tur. Id quod ne tibi etiam usu
veniat, metuo.

Actus.